

BATI CEPHESİ - SAKARYA'DAN BÜYÜK ZAFERE

SAKARYA MEYDAN SAVAŞI ÖNCESİ DURUM

- ❖ Kütahya-Eskişehir Savaşları sonrasında Türk ordusu zor bir karar vermek zorunda kalmıştır.
- **Stratejik Geri Çekilme:** Türk ordusu, zaman kazanmak ve toparlanmak amacıyla Sakarya Nehri'nin doğusuna çekilmiştir.
- **Yunan Hedefi:** Yunan ordusu, bu durumu fırsat bilerek Ankara'yı ele geçirmek ve Milli Mücadele'yi tamamen sonlandırmak için büyük bir saldırıya geçmiştir.

LGS İPUCU (Yorum): Ordunun Sakarya'nın doğusuna çekilmesi bir yenilgi veya kaçış değildir; Mustafa Kemal'in ordunun yok olmasını engellemek için aldığı "stratejik bir hazırlık" kararıdır.

İKİ ORDUNUN GÜÇ DENGESİ

- ❖ Savaş öncesi yapılan kıyaslamalar, maddi imkanlar açısından Yunanlıların çok daha üstün olduğunu göstermektedir:
- **Asker Sayısı:** Türk ordusunda yaklaşık 96 bin, Yunan ordusunda 120 bin asker vardır.
- **Makineli Tüfek:** Türk ordusunda 825 adet varken, Yunan ordusunda 2.768 adet bulunmaktadır.
- **Uçak:** Türk ordusunun sadece 2 uçağı varken, Yunan ordusunun 18 uçağı vardır.

ÖNEMLİ NOT: Bu tablo bize gösteriyor ki kazanılan zafer sadece askeri güçle değil; inanç, strateji ve vatan sevgisi ile kazanılmıştır (Sayıca az, inançça çok).

SAKARYA MEYDAN SAVAŞI (23 Ağustos - 13 Eylül 1921)

- ❖ 22 gün 22 gece süren bu savaş, Türk tarihinin en önemli dönüm noktalarından biridir.
- **Mustafa Kemal'in Liderliği ve Topyekün Savaş:** Savaş öncesinde attan düşerek kaburga kemiklerini kıran Mustafa Kemal Paşa, doktorların dinlenme tavsiyesine uymayarak savaşı sedye üzerinden yönetmiştir.
- Savaşın kaderini değiştiren şu tarihi emri vermiştir:

"Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O sathı, bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk edilemez."

Bu Emrin Anlamı: Savaş taktiği değişmiş, mücadele sadece ordunun değil, halkın topyekün (birlikte) mücadelesi haline gelmiştir. Bu durum Mustafa Kemal'in kararlılığını ve vatanseverliğini gösterir.

Savaşın Sonuçları:

Askeri Sonuçlar:

- 1683 Viyana Kuşatması'ndan beri süregelen Türk geri çekilişi sona ermiştir.
- Yunan ordusunun taarruz (saldırı) gücü kırılmış ve savunmaya çekilmişlerdir.

Kişisel Sonuçlar:

- TBMM tarafından Mustafa Kemal Paşa'ya **"Gazi"** unvanı ve **"Mareşal"** rütbesi verilmiştir.

SAKARYA ZAFERİ SONRASI DİPLOMATİK BAŞARILAR

Sakarya Zaferi, sadece askeri değil siyasi kazançlar da getirmiştir.

Kars Antlaşması (13 Ekim 1921)

Kimlerle: TBMM ve Sovyet Cumhuriyetleri (Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan) arasında imzalanmıştır.

Önemi: Doğu sınırlarımız kesinlik kazanmıştır. Doğu sınırının kesinleşmesiyle buradaki birlikler Batı Cephesi'ne kaydırılarak Büyük Taarruz için güç birliği sağlanmıştır.

Taviz: Misak-ı Milli sınırları içinde olan Batum, Gürcistan'a bırakılmıştır.

Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921)

Kimlerle: TBMM ve Fransa arasında imzalanmıştır.

Önemi: Fransa, TBMM'yi ve Misak-ı Milli'yi tanıyan ilk İtilaf Devleti olmuş, böylece İtilaf bloğu parçalanmıştır. Güney Cephesi kapanmıştır.

Hatay Sorunu: Hatay, Fransız mandasındaki Suriye'de kalmış ancak dili Türkçe olacak ve Türk parası kullanılacaktır kararı alınmıştır. Hatay'ın dışarıda kalması Misak-ı Milli'den verilen bir tavizdir.

BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTANLIK MEYDAN MUHAREBESİ

Hazırlık Süreci (Neden 1 Yıl Beklendi?):

- Mustafa Kemal, "Yarım hazırlıkla, yarım tedbirle yapılacak taarruz, hiç taarruz etmemekten daha fenadır" diyerek orduyu tam hazırlamak için bir yıl beklemiştir.
- **Tekalif-i Milliye** emirleri ile ordunun ihtiyaçları giderilmiştir.
- Doğu ve Güney cephesindeki birlikler Batı'ya kaydırılmıştır.
- Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak Paşa planlamalarda etkili olmuştur.

Savaşın Gelişimi:

- **Başlangıç:** 26 Ağustos 1922 sabahı Kocatepe'den topçu ateşiyle başlamıştır.
- **Yönetim:** Mustafa Kemal savaşı bizzat Zafertepe'den yönetmiştir.
- **Sonuç:** 30 Ağustos'ta Dumlupınar'da yapılan "Başkomutanlık Meydan Muharebesi" ile Yunan ordusu çembere alınarak imha edilmiştir.

Büyük Takip ve Zafer: Yunan ordusunun toparlanmasını engellemek için Mustafa Kemal şu emri vermiştir:

"Ordular! İlk Hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!"

- 9 Eylül 1922'de İzmir kurtarılmış, 18 Eylül'de Batı Anadolu tamamen düşmandan temizlenmiştir.
- **LGS Yorumu:** Bu emir ile Milli Mücadele'nin askeri safhası başarıyla sona ermiştir.

Atatürk'ün Kişiliği (Bayrak Olayı):

- ❖ İzmir'e girişte Mustafa Kemal'in önüne basıp geçmesi için Yunan bayrağı serilmiştir. Ancak o, **"Bir milletin istiklal alametidir, düşman da olsa hürmet etmek lazımdır"** diyerek bayrağı kaldırtmıştır.
- Bu olay onun sadece iyi bir asker değil; insan haklarına saygılı, barışçıl ve asil bir lider olduğunu gösterir.

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI (11 Ekim 1922)

- ❖ Askeri zaferin ardından "diplomatik zafer" dönemi başlamıştır.

Katılımcılar: Türkiye (İsmet Paşa), İngiltere, Fransa, İtalya. (Yunanistan toplantıda yoktur!)

Önemli Kararlar:

1. Türk-Yunan çatışması sona erecektir.
2. İstanbul ve Boğazlar TBMM yönetimine bırakılacaktır.
3. Doğu Trakya, savaş yapılmadan geri alınacaktır.

Antlaşmanın Önemi ve Sonuçları:

- **Hukuki Sonuç:** İstanbul'un TBMM'ye verilmesiyle Osmanlı Devleti hukuken sona ermiştir.
- **Siyasi Sonuç:** İngiltere'de Yunanlıları destekleyen Lloyd George hükümeti istifa etmiştir.
- **Dönüm Noktası:** Milli Mücadele'nin "Sıcak Savaş" dönemi bitmiş, diplomasi dönemi başlamıştır.

ÖZET KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

- **Topyekün Savaş:** Sakarya Savaşı'nda halkın orduyla birlikte mücadelesi.
- **Mareşal/Gazi:** Sakarya Zaferi sonrası Mustafa Kemal'e verilen rütbe ve unvan.
- **Kars Antlaşması:** Doğu sınırımızı kesinleştiren antlaşma.
- **Ankara Antlaşması:** Fransa ile yapılan, İtilaf bloğunu parçalayan antlaşma.
- **Tekalif-i Milliye:** Büyük Taarruz öncesi halktan toplanan yardımlar.
- **Mudanya Ateşkesi:** Savaş yapılmadan İstanbul ve Trakya'nın kurtarıldığı diplomatik başarı.